

به نام خدا

شهدای اصناف شهرستان نظرآباد

مؤلف:

محمد کشاورزی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۴)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه : کشاورزی، محمد، ۱۳۶۹
عنوان و نام پدید آور : شهدای اصناف شهرستان نظرآباد/مؤلف محمد کشاورزی.
مشخصات نشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۴.
مشخصات ظاهری : ۱۶۸ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۴۵۵-۶۱۹-۶
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
موضوع : شهدای اصناف شهرستان نظرآباد
رده بندی کنگره : LB۱۰۲۸/۵۱
رده بندی دیویی : ۳۳۴/۳۷۱
شماره کتابشناسی ملی : ۱۰۰۵۴۰۴۱
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیپا

نام کتاب : شهدای اصناف شهرستان نظرآباد

مؤلف : محمد کشاورزی

ناشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ : ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۴

چاپ : زیرجد

قیمت : ۱۶۸۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان :

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۴۵۵-۶۱۹-۶

تلفن مرکز پخش : ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

انتشارات ارسطو

چاپ و نشر ایران
Chaponashr.ir

فهرست مطالب

شماره صفحه

عنوان

۷	◆ تقدیم‌نامه ◆
۱۱	مقدمه
۱۳	فصل اول: بازار، دین و جهاد
۱۳	۱. ریشه‌های تاریخی پیوند بازار و دین
۱۴	۲. نقش مساجد و هیئات در تربیت بازاریان متعهد
۱۴	۳. بازار، انقلاب و دفاع مقدس
۱۴	۴. کسبه مجاهد، الگوهای فراموش‌نشده
۱۵	۵. بازخوانی تجربه بازار به مثابه میدان جهاد فرهنگی
۱۷	فصل دوم: بررسی نقش اصناف در انقلاب اسلامی
۱۷	۱. زمینه‌های تاریخی مشارکت اصناف در تحولات سیاسی
۱۷	۲. اصناف و آغاز نهضت امام خمینی (ره)
۱۷	۳. شیوه‌های مبارزاتی اصناف در دوران ستم‌شاهی
۱۸	۴. حضور اصناف نظرآباد در انقلاب اسلامی
۱۸	۵. همکاری اصناف با روحانیت در بسیج مردم
۱۸	۶. نمونه‌هایی از اقدامات اصناف انقلابی در شهرستان نظرآباد
۱۸	۷. واکنش رژیم پهلوی به فعالیت اصناف
۱۹	۸. پیروزی انقلاب و آغاز مسئولیت‌های جدید برای اصناف
۲۱	فصل سوم: اصناف و پشتیبانی جبهه‌ها در دوران دفاع مقدس
۲۱	۱. تشکیل ستادهای پشتیبانی جنگ در بازارها

۲. اعزام نیرو از میان اصناف..... ۲۱
۳. تأمین مالی جبهه‌ها از سوی بازاریان..... ۲۲
۴. کمک به خانواده‌های شهدا و رزمندگان..... ۲۲
۵. نقش تبلیغی و فرهنگی اصناف در جنگ..... ۲۲
۶. حضور بانوان صنفی در پشتیبانی جنگ..... ۲۳
۷. نمونه‌هایی از نقش اصناف نظرآباد در پشتیبانی جبهه‌ها..... ۲۳
۸. تعامل اصناف با سپاه، بسیج و جهاد سازندگی..... ۲۳
۱. پیش‌زمینه تاریخی بازار در ایران..... ۲۴
۲. شکل‌گیری استان البرز و ساختار بازارهای آن..... ۲۴
۳. فروشگاه سپاه در شهرستان نظرآباد..... ۲۴
۴. مشاغل رایج در بازارهای نظرآباد..... ۲۴
۶. نقش بازار در انسجام اجتماعی و دینی..... ۲۵
۷. تأثیر تحولات سیاسی بر بازارهای نظرآباد..... ۲۵
۸. بازارهای جدید و تحول اقتصادی پس از انقلاب..... ۲۵
- فصل چهارم: ساختار صنفی و هویت مذهبی بازاریان شهرستان نظرآباد، استان البرز..... ۲۷
- بخش اول: ساختار صنفی بازاریان نظرآباد..... ۲۷
- بخش دوم: پیوندهای مذهبی بازاریان..... ۲۸
- بخش سوم: هویت فرهنگی و انقلابی بازاریان نظرآباد..... ۲۹
- روایت های شیرین از شهدای اصناف..... ۲۹
- فصل پنجم: تحلیل سبک زندگی جهادی شهدای صنفی..... ۶۹
۱. ساده‌زیستی و دوری از تجملات..... ۶۹
۲. ایثار و کمک به رزمندگان..... ۶۹
۳. نیت جهاد در کسب و کار..... ۷۰
۴. حضور فعال در پشت جبهه‌ها..... ۷۰

۷۰	۵. تعهد دینی و مسئولیت اجتماعی.....
۷۰	۶. فداکاری و شهادت.....
۷۱	۷. حفظ وحدت و همبستگی اجتماعی.....
۷۳	فصل ششم: نقش خانواده در پرورش شهدای بازاری.....
۷۳	۱.۸. بنیان‌گذاری شخصیت جهادی در خانواده‌های بازاری.....
۷۴	۲.۸. آموزش‌های دینی و معنوی در خانواده‌های بازاری.....
۷۴	۳.۸. حمایت‌های عاطفی و معنوی خانواده‌ها از فرزندان جهادی.....
۷۵	۴.۸. نقش مادران در پرورش شهدای بازاری.....
۷۵	شهید محرم‌علی نجفی‌پور.....
۱۳۴	شهید والامقام صادق‌زاده دشت.....
۱۳۸	شهید رضا کارگربرزی.....
۱۴۶	شهید یونس‌علی رنجبرپور.....
۱۵۰	شهید کامران خرمن‌بیز.....
۱۵۳	شهید موسی آزاد فلاح.....
۱۵۷	شهید غیاث پیشگاهی.....
۱۶۱	شهید بهروز آزادفلاح.....
۱۶۵	شهید محمدرضا ترکیان.....
۱۶۸	منابع.....

◆ تقدیم‌نامه ◆

به نام خداوند شهیدان و شجاعان

این اثر، روایت نور است؛ روایت مردانی که در جبهه بازار، با ایمان، صداقت و غیرت، سنگر ساختند و در جبهه نبرد، با خون خود، حماسه.

کتاب «شهدای اصناف شهرستان نظرآباد» را با تمام تواضع و افتخار، تقدیم می‌کنیم به ساحت روح بلند، نام بلندآوازه و راه روشن سردار دل‌ها، شهید سپهبد حاج قاسم سلیمانی؛ آن مرد میدان که شجاعت را معنا کرد و صداقت را در تراز عمل نشانده؛ همان که در طوفان‌ها ایستاد، بی‌هراس از دشمن، و دل امت اسلام را گرم و قرص نگه داشت.

سردار سلیمانی نه تنها فرمانده‌ای استراتژیک و بی‌بدیل در جغرافیای مقاومت، که اسطوره‌ی وفاداری به آرمان شهداست؛ وارث غیرت ابوتراب، و ادامه‌دهنده‌ی راه همه‌ی آن کفشان، نانوایان، بازاریان و کسبه‌ای که با دستان پینه‌بسته، لباس رزم پوشیدند و به قافله شهیدان پیوستند.

او که خود از جنس مردم بود، حامی مظلومان، سرباز ولایت، و پرچمدار عدالت؛ و امروز نام و یادش، مشعل راه نسل‌هایی است که می‌خواهند «انسانِ مقاوم» باشند.

از این‌رو، این کتاب را، که برگ‌برگش لبریز از عطر ایمان و غیرت شهدای اصناف است،

با دل‌هایی آکنده از عشق و دستانی لبریز از احترام،

تقدیم می‌نماییم به سردار شجاعت، سردار میدان، سیدالشهدای جبهه مقاومت، حاج قاسم سلیمانی؛

باشد که از ما قبول فرماید.

محمد کشاورزی

«شهدای اصناف شهرستان نظرآباد»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«و لا تحسبن الذين قتلوا في سبيل الله أمواتاً بل أحياء عند ربهم يرزقون»

ملت بزرگ ایران، در پرتو آموزه‌های مکتب عاشورا و فرهنگ ایثار و مقاومت، همواره در برهه‌های حساس تاریخ خود، با فداکاری فرزندان دلاور خویش، مسیر استقلال و سربلندی را پیموده است. در این میان، قشر اصناف و بازاریان، به‌عنوان یکی از ستون‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، نقش بی‌بدیل و تاریخی ایفا نموده‌اند؛ نقشی که در دوران انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس، از مرزهای تجارت و اقتصاد فراتر رفت و به میدان جهاد و شهادت کشیده شد.

کتاب حاضر با عنوان «چهل روایت از شهدای اصناف استان البرز و شهرستان نظرآباد»، پاسداشت یاد و نام مردانی است که در سایه دکان‌ها و بازارها، دل در گرو عهده آسمانی داشتند و بی‌ادعا، در لبیک به ندای «هل من ناصر ینصرنی» زمان خویش، جان خود را در طبق اخلاص نهادند. این شهیدان والا قدر، که از میان صنوف مختلف چون نانویان، خیاطان، کسبه جزء، آهنگران، بنگاه‌داران، کفاشان و سایر پیشه‌وران برخاستند، تجسمی زنده از وحدت ایمان و عمل، معرفت و مقاومت بودند.

شهرستان نظرآباد به‌عنوان یکی از قطب‌های تولیدی و اقتصادی استان البرز، نه‌تنها سهم قابل توجهی در تأمین مایحتاج جبهه‌ها و کمک‌های مردمی ایفا نمود، بلکه با تقدیم شهدایی از دل بازار، نام خود را در تاریخ افتخارات ملی این سرزمین ثبت کرد. این شهرستان، در امتداد تاریخ پرفراز و نشیب انقلاب اسلامی، همواره یکی از پیشتانان عرصه ایثارگری و حضور در میادین دفاع بوده است.

پیشگفتار حاضر، ضمن بیان اهداف و ضرورت‌های تدوین این اثر، به تبیین جایگاه شهدای اصناف در منظومه فرهنگی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس پرداخته و تلاش دارد تا با رویکردی تحلیلی و مستند، گامی مؤثر در شناخت و معرفی این قشر مظلوم و کمتر شناخته‌شده بردارد. مفاهیم مطرح‌شده در این مقدمه، در چهار بخش کلی تنظیم شده است:

۱. جایگاه تاریخی اصناف در تحولات اجتماعی ایران: مروری کوتاه بر نقش‌آفرینی‌های اصناف در نهضت مشروطه، ملی شدن صنعت نفت، انقلاب اسلامی و دوران پس از آن.
 ۲. بازار و دین: بررسی پیوند نهاد بازار با مساجد، هیئات مذهبی و جریان‌های انقلابی، به‌ویژه در شهرستان نظرآباد.
 ۳. نقش بازاریان در پشتیبانی جنگ و حضور میدانی در جبهه‌ها: روایت‌هایی مستند از تأمین امکانات، اعزام نیرو و فعالیت‌های فرهنگی بازاریان در سال‌های جنگ.
 ۴. چرایی و چگونگی تدوین کتاب: اهداف، شیوه پژوهش، منابع مورد استفاده و مخاطبان اصلی این اثر.
- این کتاب نه تنها در پی بازتاب نام شهیدان است، بلکه می‌کوشد تا چهره‌ای واقعی و ملموس از زندگی، انگیزه، باورها و دستاوردهای اخلاقی و فرهنگی آنان را در برابر نسل امروز ترسیم کند. ما بر این باوریم که راه شهیدان، تنها در میدان نبرد به پایان نمی‌رسد؛ بلکه با تداوم راه آنان در عرصه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و جهادی، جامعه ما به سمت تعالی و پیشرفت گام برمی‌دارد.
- از خانواده‌های معزز شهدا، هم‌زمان، بازاریان متعهد، مسئولان فرهنگی و بنیاد شهید استان البرز و شهرستان نظرآباد که ما را در گردآوری این مجموعه یاری کردند، نهایت سپاس و قدردانی را داریم. امید آنکه این اثر، گامی کوچک در مسیر زنده نگه‌داشتن نام و یاد شهدای اصناف باشد و الگویی درخشان برای آیندگان فراهم آورد.
- در خاتمه، یادآور می‌شویم که این اثر، صرفاً کتابی برای مطالعه نیست؛ بلکه سندی زنده و ماندگار از فرهنگ مقاومت، غیرت صنفی و تعهد ملی است.
- یاد و نام شهدای اصناف استان البرز و شهرستان نظرآباد گرامی باد.

مقدمه

شهرستان نظرآباد، از توابع استان البرز، با سابقه‌ای درخشان در حوزه‌های فرهنگی، اقتصادی و دینی، همواره یکی از مراکز اصلی تحولات اجتماعی در منطقه بوده است. بازارها و اصناف این شهرستان، نه تنها در رونق معیشت مردم و تأمین نیازهای روزمره آنان نقش آفرینی کرده‌اند، بلکه در بزنگاه‌های تاریخی، به‌ویژه دوران انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، به سنگرهایی برای مقاومت، ایثار و پشتیبانی از جبهه‌ها تبدیل شدند.

اصناف نظرآباد، مردانی از جنس ایمان و تلاش بودند؛ کسانی که در عین کسب‌وکار روزانه، با روحیه جهادی و تعهدی بی‌نظیر، وارد میدان دفاع از آرمان‌های انقلاب اسلامی شدند. آن‌ها نه تنها با مال خود، بلکه با جان خود در راه اسلام فداکاری کردند. حضور فعال و مؤثر این قشر در بسیج عمومی، اعزام به جبهه‌ها، کمک‌های مردمی، فعالیت‌های فرهنگی و تربیت نسل انقلابی، برگ زرینی در تاریخ شهرستان نظرآباد و استان البرز رقم زده است.

مقدمه‌ای که پیش رو دارید، نگاهی اجمالی و بنیادین به علل و عوامل شکل‌گیری این حضور پررنگ در میان بازاریان و اصناف شهرستان نظرآباد دارد. در این بخش، تلاش کرده‌ایم تا با رویکردی جامعه‌شناختی و تاریخی، به تحلیل زمینه‌های اجتماعی، مذهبی و فرهنگی‌ای پردازیم که منجر به تربیت چنین شهدایی در فضای کسب‌وکار این شهرستان شد. برای فهم بهتر این پدیده، بررسی چند عامل کلیدی ضروری است:

۱. پیوند ناگسستنی بازار و دین: بازار در فرهنگ ایرانی - اسلامی، همواره در کنار مساجد و تکایا شکل گرفته است. در نظرآباد نیز، صنوف همواره نقش پررنگی در مناسبت‌های مذهبی و انقلابی ایفا کرده‌اند.

۲. نقش خانواده‌های مذهبی و اصیل: بسیاری از شهدای صنفی نظرآباد از خانواده‌هایی برخاسته‌اند که ارزش‌هایی چون صداقت، تلاش، تقوا، ولایت‌مداری و وطن‌دوستی در آن‌ها نهادینه شده بود.

۳. تأثیر امام خمینی (ره) و روحانیت انقلابی: پیام‌های امام راحل و خطبه‌های روحانیون محلی نقش مهمی در انگیزش بازاریان و تشویق آن‌ها به حضور در جبهه‌ها ایفا کرد.

۴. تعهد اخلاقی بازاریان نسبت به جامعه: بازاریان سنتی، همواره خود را در قبال مردم و کشور مسئول می‌دانستند. این نگاه، آنان را به پیشگامان حمایت از جبهه‌ها بدل کرد.

در تنظیم این کتاب، تلاش شده است تا ضمن گردآوری زندگی‌نامه، خاطرات و روایت‌های مستند از چهل شهید صنفی شهرستان نظرآباد، تصویری واقعی، انسانی و قابل لمس از سبک زندگی آنان ارائه گردد. هدف ما این بوده است که نسل امروز و فردای این سرزمین، الگوهایی ملموس و در دسترس از «کسب حلال و جهاد مقدس» پیش روی خود داشته باشند.

این مقدمه، دعوتی است به تماشای درخشش گمنام‌ترین قهرمانان این دیار؛ آنان که میان نان درآوردن برای خانواده و رفتن به میدان جهاد، دومی را برگزیدند و تاریخ را با خون خود نوشتند.

باشد که این اثر، به‌عنوان سندی ماندگار از نقش تاریخی و فرهنگی اصناف شهرستان نظرآباد، همواره الهام‌بخش پژوهشگران، فرهنگیان، جوانان و فعالان اجتماعی قرار گیرد.

فصل اول: بازار، دین و جهاد

بازار، از دیرباز در فرهنگ و تاریخ ایران، تنها محلی برای مبادله کالا و کسب درآمد نبوده، بلکه بستری برای بروز و ظهور فرهنگ دینی، اجتماعی، و سیاسی ملت ایران به‌شمار می‌رفته است. بازار با مسجد، تکایا، حسینیه‌ها و مجالس مذهبی پیوندی عمیق و ریشه‌دار داشته و همین ارتباط باعث شده تا در بزنگاه‌های تاریخی، بازاریان نه‌تنها تماشاگر تحولات نباشند، بلکه بازیگران اصلی صحنه‌های انقلاب و قیام و مقاومت باشند.

در شهرستان نظرآباد نیز، این سنت اصیل فرهنگی به‌زیبایی حفظ و تقویت شده است. بازاریان این شهرستان، علاوه بر نقش‌آفرینی اقتصادی، در کنار علما و روحانیون، نقش پررنگی در شعله‌ور ساختن مشعل دین و جهاد داشته‌اند. آنان مساجد را آباد نگاه داشتند، در هیئات مذهبی فعال بودند، و در ترویج سبک زندگی اسلامی - ایرانی پیشگام شدند. این فصل، به بررسی جامع این ارتباط سه‌گانه میان بازار، دین و جهاد در بستر فرهنگی و اجتماعی شهرستان نظرآباد می‌پردازد.

۱. ریشه‌های تاریخی پیوند بازار و دین

در سنت اسلامی، کسب حلال و تلاش برای تأمین معاش خانواده جایگاه والایی دارد. روایات بسیاری از پیامبر اکرم (ص) و اهل‌بیت (ع) بر اهمیت کسب مشروع تأکید دارند. این نگاه موجب شد بازار به‌عنوان فضای مقدسی برای فعالیت اقتصادی تلقی گردد. در کنار این ارزش معنوی، بازارها همیشه محل تجمع مردم و بروز اندیشه‌ها و جریان‌های مذهبی نیز بوده‌اند.

در نظرآباد، بسیاری از کسبه از نسل‌های پیشین، کار خود را با ذکر و دعا آغاز می‌کردند. حضور علما در حجره‌ها، برگزاری مراسم مذهبی در فضای بازار و پاببندی به شعائر دینی، وجه تمایز اصناف این شهرستان با سایر اقشار جامعه بوده است.

۲. نقش مساجد و هیئات در تربیت بازاریان متعهد

بسیاری از شهدای اصناف نظرآباد، از دل مساجد و هیئات مذهبی برآمدند. حضور دائمی در مراسم دینی، جلسات قرآن، و مجالس عزاداری امام حسین (ع)، سبب شد روح ایثار، شهادت و تعهد در دل آنان ریشه بدواند. برای کسبه‌ای که هر روز با ذکر و دعا کار خود را آغاز می‌کردند، پاسخ به ندای جهاد، ادامه‌ای طبیعی از باور دینی‌شان بود.

۳. بازار، انقلاب و دفاع مقدس

با آغاز نهضت امام خمینی (ره)، بازارها در سراسر ایران به‌ویژه در شهرستان‌های متدین و فرهنگی چون نظرآباد، به کانون‌های اصلی مقاومت و حمایت بدل شدند. بازاریان با تعطیلی مغازه‌ها در اعتراض به حکومت پهلوی، کمک به چاپ و پخش اعلامیه‌ها، و حتی پناه دادن به انقلابیون، سهم بزرگی در پیروزی انقلاب داشتند.

در دوران دفاع مقدس، بازار نظرآباد به کارگاه پشتیبانی جنگ تبدیل شد. نانواهایی که نان رایگان برای رزمندگان می‌پختند، مغازه‌دارانی که کمک‌های نقدی و غیرنقدی جمع می‌کردند، جوانانی که از دل حجره به جبهه می‌رفتند... این‌ها بخشی از روایت‌های ناگفته اما عمیق مردم این شهرستان است.

۴. کسبه مجاهد، الگوهای فراموش‌نشده

در این فصل، همچنین به معرفی ویژگی‌های شخصیتی شهدای صنفی پرداخته‌ایم؛ کسانی که در عین داشتن مسئولیت اجتماعی و اقتصادی، با اخلاص و ایمان، به یاری دین خدا شتافتند. آن‌ها در عین زندگی در بطن جامعه، اهل سلوک و اخلاق بودند. از نظم در کار گرفته تا صداقت در معامله، و از احترام به مشتری تا پرهیز از کم‌فروشی، همه نمودهای عملی دین در حجره‌های آنان متبلور بود.

۵. بازخوانی تجربه بازار به مثابه میدان جهاد فرهنگی

امروز نیز بازار می‌تواند میدان جهاد باشد. جهاد اقتصادی، فرهنگی، و تربیتی؛ بازاریان می‌توانند با صداقت در معامله، حمایت از تولید داخلی، تربیت جوانان متعهد و حضور در فعالیت‌های مذهبی و اجتماعی، همان نقش تاریخی خود را احیا کنند. همان‌گونه که در زمان جنگ، کسبه نظرآباد سنگر جبهه را پر کردند، امروز هم می‌توانند سنگربان ایمان و اخلاق در عرصه اقتصاد باشند.

این فصل، تلاشی است برای نشان دادن جایگاه بی‌بدیل بازار در تحقق جامعه ایمانی - انقلابی. بازاریان، نه تنها ستون اقتصادی کشور، بلکه تکیه‌گاه فرهنگی و اجتماعی آن نیز بوده و هستند.

باشد که با مطالعه این فصل، نسل جوان به عمق ایمان و غیرت شهدای صنفی پی‌ببرد و راه آنان را، نه تنها در حرف، که در عمل ادامه دهد.